

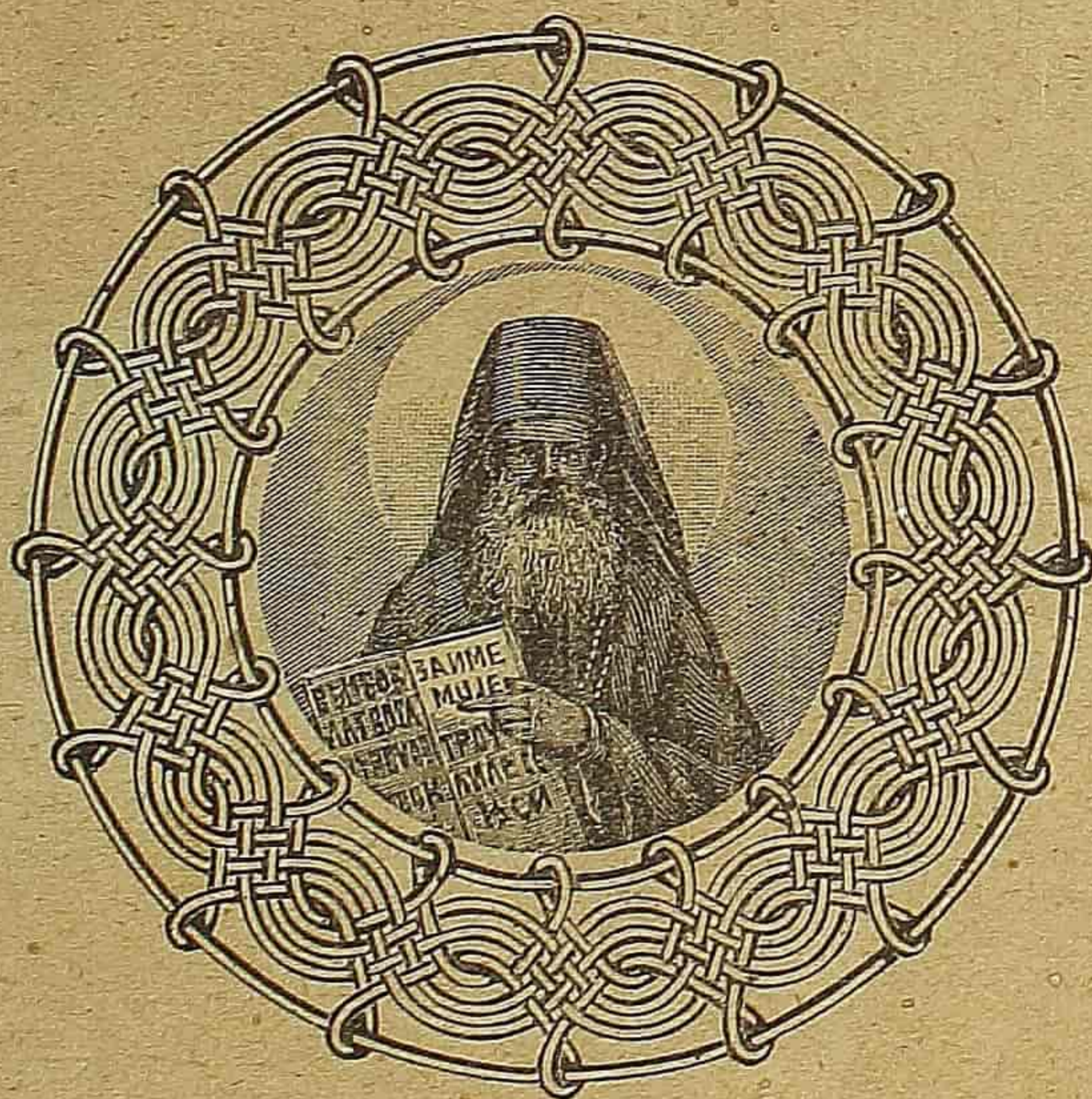
T. 6. 6
244

КЊИГА ДРУШТВА СВ. САВЕ КЊИГА 24.

ДРУШТВО СВЕТОГА САВЕ

VI

„Брат је мио,
које вере био“.

НОВИ САД

ШТАМПАРИЈА СУПЕК-ЈОВАНОВИЋ И БОГДАНОВ

1920.

Сваки члан нашега троименога народа и сваки пријатељ наше народне заједнице може бити члан Друштва Св. Саве.

Редовни су чланови они, који дају годишње пет динара улога;
Утемељачи су они, који једном за свагда положе сто динара или по 25 динара годишње за 4 године;

Добротвори су они, који једном за свагда положе пет стотина динара.

Сви чланови добивају друштвене књиге бесплатно.

Чланови утемељачи добивају дипломе на чланство.

Чланови добротвори добивају сребрну светосавску медаљу с дипломом и правом, да медаљу могу носити на прсима.

Канцеларија Главног Одбора Друштва Светог Саве налази се у Друштвеном Дому — Цар Душанова ул. бр. 13. — Београд. Дом је отворен свакога дана. Канцеларијско је време од 8 до 11 с.

Све пошиљке за Друштво Св. Саве шаљу се на адрес: Управног Одбора Друштво Св. Саве.

11.6.6
244

10 = 184739079

УНИВ. БИБЛИОТЕКА

И. Бр. 45255

КЊИГА ДРУШТВО СВ. САВЕ

КЊИГА 24.

Луна

БЕОГ

Luka Celović

БЕОГРАД

ДРУШТВО СВЕТОГА САВЕ

„Брат је мио,
које вере био“.

VI

Друштво Св. Саве основано је са задатком: да шири просвету и негује национално осећање и врлине у нашем троименом: српском, хрватском и словеначком, народу.

Друштво врши свој задатак: издањем ваљаних књига, слика и песама; живом речи; подизањем и потпомагањем школа и новчаном помоћи.

НОВИ САД

ШТАМПАРИЈА СУПЕК ЈОВАНОВИЋ И БОГДАНОВ

1920.

Уредио и штампање надгледао
Дг ЈОВ. ХАЏИ ВАСИЉЕВИЋ
тајник Друштва Св. Саве.

Браћо Срби, Хрвати и Словенци!

*Браћ је мио,
које вере био.*

Друштво Светога Саве има за задатак да шири просвету и негује национално осећање и врлине у нашем народу. Основано 1886. године, у тешка времена, када се од стране Бугара ковала паклена завера, која је претила да одроди од Срба готово сав српски народ тадашње Турске Царевине, Друштво Светога Саве је, од постанка па до данас, ширећи нашу народну просвету и негујући наше народно осећање и врлине, високо носило нашу националну заставу, одржавало будну, будило успавану нашу народну свест и радило на ослобођењу и уједињењу нашега племена до крајњих граница његових, — докле је год то било допуштено и могуће. Његова основна девиза, његов вечити циљ и програм рада, његов стални мото, на свима књигама, које је издавало, били су: Брат је мио, које вере био. Оно је подједнаком љубављу волело све делове нашега раскомаданог народа. Оно је, с обзиром на веру, било не само либерално, и не само претеча данашњег напредног гледишта синова наше заједничке Отаџбине, већ и пророк нашег народног јединства. Међу факторима, који су припремали земљиште да од идеално лепих жеља и снова нашега племена буде данашња величанствена јава, Друштво Светога Саве има свој пристојан и частан део.

Главни терен, на коме је Друштво Светога Саве развијало своју делатност, био је у оним крајевима нашега народа, који су били под туђинском влашћу. Резултати последњих крвавих ратова, у којима је наш народ уложио надчовечанску снагу и принео на жртву целу своју крваву тековину, цело своје слободно огњиште и сву наду на будућност нашега племена, ваљало је да буду у пуној сразмери са најузвишенијим жељама и идеалима нашим. Испуњењем тих жеља, и извршењем тих идеала, требало је да буде увелико извршен и најглавнији део програма Друштва Светога Саве и да сва наша

браћа, ма где била, и ма којој вери припала, буду уједињена и слободна.

На жадост, ни овај тако скупи рат није задовољио наша праведна очекивања. И ако границе наше нове Државе нису још дефинитивно утврђене, ипак се види да јој међе неће ићи до крајњих граница протезања нашега племена, и да ће, око наше Земље, остати, без претеривања, више од једног милиона наше браће: Срба, Хрвата и Словенаца под туђином. Многи од њих биће, у будућности, у тежим и опаснијим приликама, но што су били у прошлости. Док су, у прошлости, многи наши саплеменици, у Турској и Аустрији, били у земљама без једноставног општег националног обележја, дотле ће, у будућности, сви бити у националним и скроз шовинистичким државама.

Сви морамо бити будни и активни. И Друштво Светога Саве стоји спремно на своме староме месту са својом старом девизом: Брат је мио, које вере био, и са својим старим програмом, да шири просвету и негује национално осећање и врлине свима средствима, која му стоје на расположењу. Оно хоће и даље да одржава будну, и буди успавану, националну свест нашега народа. Оно хоће да његов орган Браство буде центар, у коме ће се проучавати: језик, историја, етничке особине, споменици, начин живота, економија, статистика, и све друго из наших области под туђином, и у коме ће се пратити и држати у евиденцији сваки покрет у областима тих земаља. Због тога Друштво Светога Саве позива сву браћу: Србе, Хрвате и Словенце да га помогну. У том циљу, Друштво Светога Саве потражиће везе ради заједничког рада и са братским Друштвима „Светога Ћирила и Методија“ и „Светога Мохора“.

Браћо, Срби, Хрвати и Словенци!

Уписујте се за чланове Друштва Светога Саве. Оно је свих нас. Оно ће се са једнаком љубављу бринути за све наше саплеменике, ма где живели и ма које вере били. Оно ће их чувати да се не одроде; оно ће их куражити да се одрже; оно ће им помагати да ојачају, те да вазда буду спремни и способни да постану пуни учасници наше слободе и нашега благостања.

ДСС Бр. 11.

У Београду 22. фебруара 1920.

Председник Главног Одбора Друштва Св. Саве: Милутин Ј. Марковић, државни саветник; потпредседник Др Тих. Р. Ђор-

Ђевић, професор Универзитета; тајник Јов. Миодраговић, управитељ Учитељ. Школе у пензији; тајник Др Јован Хаџи Васиљевић, бивши чиновник Министарства Иностраних Дела; тајник Др Никола Вулић, професор Универзитета; главни благајник Јездимир Л. Ђокић, директор Београдског Кредитног Завода; подблагајник Дим. М. Јанковић, шеф књиговодства у Народној Банци; књижничар Зарија Р. Поповић, статистичар Мин. Просвете; књижничар Др Владимир Ђоровић, професор Универзитета; чланови: Тих. Ј. Марковић, бив. гувернер Народне Банке; Срета Ј. Стојковић, директор гимназије у пензији; Живан Живановић, државни саветник; Живојин П. Симић, директор гимназије у пензији; Јеврем Ђуровић, главни благајник Народне Банке; Др Милорад Гођевац, шеф санитета Општине Града Београда; Лука Ђеловић, трговац; Др Станоје Станојевић, професор Универзитета; прота Добросав М. Ковачевић, ректор Богословије Св. Саве; Др Василије И. Јовановић адвокат, Живојин М. Рафаиловић, народни посланик; Др Милан З. Влајинац, директор Министарства Привреде и Вода.

ДРУШТВО СВЕТОГ САВЕ.

I.

Основна правила „Друштва Св. Саве“.*)

Члан 1. — „Друштво Светог Саве“ оснива се са задатком: да шири просвету и негује национално осећање и врлине у српском народу.

Члан 2. — Друштво ће свој задатак вршити:

- а) издавањем ваљаних књига, слика и песама;
- б) подизањем и потпомагањем школа и цркава, где буде потребно; и
- в) новчаном помоћу, где она буде затребала.

Члан 3. — Материјална средства набављаће Друштво:

- а) од годишњих улога редовних чланова;
- б) од улога чланова утемељача;
- в) од улога чланова добротвора;
- г) од добровољних прилога и легата (завештања);
- д) од приређивања беседа, предавања и престава; и
- ђ) од продаје својих књига.

Члан 4. — Улози чланова утемељача и добротвора, добровољни прилози и завештања од 25 динара па на више, образују сталан фонд Друштвени, од кога ће се само интерес поред осталих прихода трошити на Друштвене сврхе.

Али, ако би каква изванредна потреба, а по српски народ важна, захтевала, да се и који део сталнога фонда утроши, то ће се учинити само онда, ако на то пристане већина чланова утемељача и добротвора. У таквом ће случају Главни Одбор доказану потребу на писмено члановима доставити и од њих мишљење изискати.

*) Са традиционалне формалности у Друштву Св. Саве, Основна Правила Друштвена нису могла бити измењена, допуњена у духу и смислу новог стања у нашој заједничкој Отаџбини. Остављено је Глав. Одбору, да он припреми измену Правила и она су редигована у духу Прогласа Гл. Одбора браћи Србима, Хрватима и Словенцима, који је Гл. Одбор објавио у почетку овога посебнога Друштвенога издања.

Члан 5. — Целим Друштвеним радом управља Главни Одбор, који ће у Београду становати.

Главни Одбор састоји се из 21 лица, а то су: један председник, један потпредседник, један главни благајник, један подблагајник, три тајника, два књижничара и 12 чланова.

За чланове Главног Одбора могу бити изабрани само чланови добротвори и утемељачи с потпуним улогом.

Пред сваку редовну скупштину иступа коцком из Главног Одбора једна трећина чланова.

Члан 6. — Чланове Главног Одбора и часнике бира Друштвена скупштина простом већином гласова.

И чланови Одбора и часници, који су иступили, могу поново бити изабрани.

Главни Одбор може и сâм попуњавати упражњена места оних својих чланова, који би престали бити чланови било премештајем било из других узрока, али ће о томе извести прву Друштвену скупштину.

Члан 7. — Главни Одбор је дужан сваке три године редовно сазивати главну скупштину у месецу јануару, а ванредно, кад год за потребно нађе.

За оне две године у том трогодишњем року, за које се редовна скупштина не сазива, дужан је Главни Одбор, да сваке године о Св. Сави објави биланс имаовног стања Друштвеног, потписан од надзорника.

Члан 8. — Скупштина бира из своје средине пет надзорника: тројицу за преглед рачуна а двојицу за прикупљање и бројање гласова па и за оверавање записника скупштинског.

Члан 9. — На редовним скупштинама Главни Одбор полаже извештај о своме трогодишњем раду као и о стању Друштвене имаовине; решава се о предлозима Главног Одбора и појединих чланова, ако би их било; бирају се нови чланови Главног Одбора на место оних, који су иступили; и, бира се из средине попуњеног Одбора часништво.

Члан 10. — Главни Одбор постараће се, да се установе пододбори, где буде потребно, а тако исто наименоваће поједина лица за своје поверенике.

Дужност пододбора и повереника састојаће се у томе да помажу Главни Одбор у вршењу Друштвенога узвишеног задатка у смислу ових правила.

Члан 11. — Члан Друштва Св. Саве може бити сваки

Србин и Српкиња и сваки пријатељ Српства и његове народне просвете.

Чланови су:

- а) редовни, који дају годишње пет динара улога;
- б) утемељачи, који једном за свагда положије једну стотину динара, или по 25 дин. годишње за четири године;
- в) добротвори, који једном за свагда уложе пет стотина динара.

Ако који од чланова утемељача, за две године од дана положене једне уплате главној благајни, не положи уплату која је на реду, онда се улог таквог члана сматра као прилог сталном фонду, а он престаје бити чланом.

Члан 12. — Сви чланови имају једнака права и дужности.

Сви чланови добивају дипломе на чланство.

Чланови добротвори добивају Друштвену медаљу. Скупштина Друштвена може на предлог управе одликовати медаљом и оне родољубе, којима призна, да су Друштву Св. Саве или Српству својим радом учинили толике услуге и добра, да то одликовање заслужују.

Члан 13. — Друштво Св. Саве се неће мешати у политику и политичке странке. Чланови Друштвени, као појединци, могу припадати ма којој политичкој странци.

Члан 14. — Ако би ово Друштво ма којим поводом престало, имаовина његова повериће се на храњење Српској Краљевској Академији. Ако се за пет година Друштво Св. Саве не би обновило, његова имаовина постаје својином Српске Краљевске Академије.

II.

Правила за пододборе „Друштва Св. Саве“.

Члан 1. — Пододбор Друштва Св. Саве оснива се у намери: да потпомогне Главни Одбор у вршењу Друштвеног задатка а према Основним Правилима Друштвеним.

Члан 2. — Дужности су Пододбора ове:

- а) да упознаје појединце са задатком Друштва Св. Саве;
- б) да утиче на свакога Србина, Српкињу и пријатеља Српства за ступање у чланство;

в) да уписује у чланство и купи улоге од појединих чланова;

г) да сваког месеца шаље Главном Одбору, а на име главном благајнику његовом улоге и спискове чланова и остале дохотке;

д) да приређује беседе, предавања и забаве у корист Друштва Св. Саве;

ђ) да настојава како би се за чланове утемељаче и добротворе уписали: општине, манастири, цркве, еснафи и друге установе и друштва, као и да се чине добровољни прилози и завештања од појединих родољуба;

е) да предаје члановима Друштвене списе и да сва издања Друштва Св. Саве растура у што већем броју;

ж) да чини предлоге Главном Одбору о појединим месним или општим потребама; и

з) да тачно и на време извршује одлуке Главог Одбора.

Члан 3. — Поред побројаних дужности савља се у моралну обавезу пододбору, да и код чланова, и у целој својој околини, утиче сваком могућном приликом на подржавање народних а истискивање туђих обичаја, на потпомагање народне производње и народних умотворина, на патриотска пожртвовања као и у опште да утиче на све оно, што потпомаже остваривању велике народне мисли.

Члан 4. — Пододбор се оснива за место или срез за цео округ.

Чланове пододбора бира редовни годишњи скуп Друштвених чланова онога места или среза или округа, за који је пододбор установљен.

Пододбор се састоји из онолико чланова, колико скуп, према месним приликама, нађе да ја потребно.

Члан 5. — У току године пододбор може и сâм попунити упражњена места оних својих чланова, који би престали бити његови чланови било премештајем било из других узрока, али ће о томе извести Главни Одбор и свој први годишњи скуп.

Члан 6. — Пододбор има ове часнике: председника, благајника и тајника.

Ове часнике бира сâм пододбор из своје средине.

Члан 7. — За члана пододбора може бити изабран сваки

члан Друштвени, који је већ платио свој улог за целу годину, за коју се бира.

За председника и благајника могу бити изабрани само чланови утемељачи.

Члан 8. — Благајник пододбора прима улоге и издаје на њих привремене својеручне признанице, а крајем сваког месеца дужан је да пошаље све добивене улоге главном благајнику Главног Одбора Друштвеног, и да добивеним сталним признаницама од главног благајника замењује привремене признанице.

Члан 9. — Од прикупљених улога Друштвених чланова, као и од осталих доходака, пододбор не може чинити никакве издатке без одобрења Главног Одбора.

Члан 10. — Пододбор може допустити својим члановима, да своје улоге исплате у више рокова а у току једне Друштвене године. У том случају улог и име члана шаље се Главном Одбору тек после уложене целе потребне суме.

Члан 11. — Пододбор Друштва Св. Саве може се установити и одржавати у сваком месту Краљевине и где нема више од 25 чланова, а ван Краљевине могу и тројица саставити пододбор.

Члан 12. — Сваке године за време прва два месеца пододбор сазива редовни годишњи скуп.

Сазив се има објавити на 15 дана раније: или преко новина, ако их у месту има, или нарочитим позивницама члановима. Скупом управља председник дојакошњег пододбора.

За улазнице на збор служе признанице на уплаћени улог за прошлу годину.

На том скупу пододбор износи извештај о свом раду, а скуп одређује из своје средине два надзорника, који ће прегледати пододборове рачуне.

На том скупу бирају се чланови пододбора за ту годину.

Чланови пододбора могу бити и поново изабрани.

Члан 13. — Пододбор може у току године сазвати и ванредни скуп, и то, или по свом нахођењу и потребама, или по наређењу Главног Одбора. У првом случају пододбор извештава Главни Одбор о потребама таквога скупа на 15 дана раније.

Члан 14. — Скуп решава с онолико чланова колико дође.

У случају, да на годишњем редовном скупу не буде ни

половина чланова, стари се пододбор неће мењати, сем ако две трећине присутних чланова то затраже.

Члан 15. — На састанцима и скупа и пододбора, у случају једнаке поделе гласова, решава она страна, на којој је председник; у осталом решава проста већина гласова.

Решења пододбора пуноважна су, кад је на састанку присутна бар половина његових чланова.

Члан 16. — Главни Одбор задржава себи право да оцењује, је ли радња пододборова сагласна са задатком Друштва Св. Саве и да, чим нађе да пододбор злоупотребљава свој положај и углед Друштва, одмах разреши пододбор од сваког даљег рада.

По престанку пододбора, било у овом случају или у оном у члану 11., сви се акти шаљу Главном Одбору.

Члан 17. — Овим правилима замењује се она, која су пређашњих година послата појединим пододборима.

Наређења ових правила о избору пододбора и часника важе тек од првог годишњег скупа 1891.

ДСС. Бр. 348.

20. јуна 1891. год.

ХI редовна скупштина Друштва Св. Саве, која је држана 1. фебруара 1920. год. у Друштвеном Дому.

Скупштина је била врло добро посећена. Било је и гостију.

Скупштину је отворио потпредседник Главног Одбора Друштва Св. Саве, Милутин Ј. Марковић, у 9:30 часова, и позвао је да се конституише.

У смислу чл. 8. Друштвених Основних правила, скупштина је изабрала пет чланова, и то: тројицу за преглед Друштвених рачуна и двојицу за прикупљање и бројање гласова и оверење скупштинског записника. За преглед Друштвених рачуна били су изабрани: г. г. Стеван Гајић, инспектор Народне Банке, Светозар Јанковић трговац и Михајло Ђурић трговац. А за бројање гласова и оверење записника били су изабрани: г. г. Лука Лазаревић, директор IV Београдске Гимназије и Љубомир Н. Христић, пуковник у пензији.

Пошто се скупштина конституисала, потпредседник је поздравио овим говором:

„Ваше Високопреосвештенство, Високопреосвештенство и ви господо!

Пошто је скупштина отворена и конституисана, част ми је, да вас, у име целокупне Управе нашега Друштва, поздравим са добродошлицом, са уверењем, да ће и данашња скупштина, по угледу на своје предходнице, кроз толики низ година од постанка Друштва до данас, радити и урадити само оно што ће бити од трајне вредности по напредак нашега Друштва које има свети задатак: да шири просвету и негује национално осећање и врлине у српском народу. Досадање скупштине и Друштвене Управе својим патриотским и усталачким радом допринеле су великом напретку Друштва и ово ставиле у први ред културних друштава. Као што се и други напредни народи диче својим културним друштвима, тако се и ми са правом можемо подичити са нашим културним друштвом, које носи име првога српскога просветитеља Св. Саве, основаоца просвете и свеопште културе у српском народу, јер је наше Друштво, делима својим, дугогодишњим радом својим, видно допринело данашњој слави и величини српскога народа.

Наш је задатак свети и велики: да ширимо просвету и гајимо национално осећање и врлине у народу, да радимо управо оно што чини један народ народом, јер по досадањим изјавама европскога ареопага, што заседава у Паризу, не можемо се надати, да ће сав наш народ ући у састав границе нашег уједињеног Краљевства Срба, Хрвата и Словенаца. Ми смо сви, колико год нас има, дужни радити да се очува и културно унапреди сав онај наш народ што буде остао ван граница нашега уједињенога Краљевства.

Прегнимо свом својом снагом да још више унапредимо наш народ и да га што пре, и што више, истакнемо у ред напреднијих и културно развијенијих народа, јер наш народ вели: „прегаоцу Бог помаже“.

У то име велим: Срећан вам рад!“

По том је прочитан извештај Главнога Одбора Друштва о његовом раду од 17. нов. 1913. до 1. фебр. 1920. г., који је скупштина примила једногласно.

По том су прочитани извештаји: главног благајника о стању Непокретног и подблагајника о стању Покретног Фонда Друштва. — С тога, што је за овога рата, са Друштвеном архивом пропао и један део докумената о новчаним издатцима из последње три године пред рат, скупштина је овластила прегледаче рачуна, да ову тешку околност имају у обзиру при прегледу рачуна и давању разрешнице благајнику Покретног Фонда.

На скупштини је пало више предлога о начину и раду Друштва Св. Саве у будуће. Сви су ти предлози били у духу и смислу општега расположења скупштине и онога чиме се Главни Одбор стално бави и руководи, и изражена је жеља да Главни Одбор с пуним овлашћењем скупштине и даље ради како за најбоље нађе.

За избор Главног Одбора и часништва изабрат је био кандидациони одбор. — Скупштина је једногласно поново избрала три члана одбора од оних који су били иступили вучењем коцке, у смислу чл. 5. Основних правила Друштвених, и то су: г. г. Жив. Живановић, Ср. Ј. Стојковић и Зарија Поповић. Исто тако једногласно, изабрати су за чланове Гл. Одборе и г. г.: Дг Јован Хаџи Васиљевић, Дг Владимир Ђоровић, Дг Ст. Станојевић, прота Добросав М. Ковачевић, Дг Никола Вулић, Живојин Рафаиловић, Дг Милан Ј. Влајинац и Дг Василије М. Јовановић.

По том је изабрано часништво Главног Одбора*) и тиме завршена седница XI Друштвене скупштине.

Извод из записника XI редовде скупштине Друшта Св. Саве за 1920. годину.

У Београду, 1. фебруара 1920.

Председник Друштва Св. Саве,
Милутин Ј. Марковић

Секретар,
Др Јов. Хаџи Васиљевић.

*) Види састав Гл. Одбора на стр. 30.

Извештај

Главнога Одбора Друштва Св. Саве о своме раду од последње Друштвене скупштине, 17. новембра 1913. године до данас.

Последња трогодишња скупштина Друштва Св. Саве била је 17. новембра 1913. г. На тој скупштини изабран је Главни Одбор, који излази и пред ову Друштвену скупштину.

У току тога времена, Гл. Одбор имао је свега шест седница; четири седнице држане су пре рата, а две у обновљеној Србији и Краљевству Срба, Хрвата и Словенаца. А Управни Одбор имао је 8 седница.

У току последњега рата, и до сада, умрло је шест чланова Гл. Одбора, и то су: председник Гл. Одбора Андра Ђорђевић, књижничар Ђока Миловановић, тајник Момчило Иванић, и чланови: Михаило Павловић, Љубомир Ковачевић и Спаса К. Шуменковић.

После сјајнога успеха српскога народа у Балканском рату, Гл. Одбор померио је, у неколико, основицу Друштвенога рада у циљу што јачег остварења заветне мисле основалаца и чланова Друштва Св. Саве. — Од последње Друштвене скупштине, главна пажња Гл. Одбора, била је пренета на још неослобођене српске земље. — Као што ће се у даљим редовима овога извештаја видети, Д. С. С. је, од тада, све више почело прибирати око себе родољуба и омладине из Босне, Херцеговине, Далмације, Војводине и других, онда још неослобођених, земаља српских.

Међутим, у појачању те нове основице Друштвена рада, настао је и овај страшни и крвави, Европски, рат. — И као свих хуманих, просветних, националних и благодетних установа у целој Европи, прекинут је рад и Д. С. С. — Сваки зна своје јаде, али Главни Одбор држи да као Д. С. С. није ни једна више просветно-културна установа у Србији материјално оштећена.

Услед стања, које је настало од почетка јула 1914. год., од априла месеца поменуте године до 30. новембра ове године, Гл. Одбор се није ни састајао.

За непуних осам месеци, од последње скупштине до рата, Гл. Одбор изабрао је, и о Друштвеном трошку издржавао, 23 питомца. У овај број улазе и они питомци, који су дипломски испит завршавали 1913.—1914. год. А сталних Друштвених питомаца ове школске године било је 18, и то су:

Цветко Ђорђевић из Тресонча у Дебар. области, студ. медицине у Петрограду; Милорад Ц. Стаматовић из Пећи, студ. технике у Београду; Душан В. Томић из Нове Вароши, студ. технике у Београду; Владимир Петровић из Боровца у Дримколу, студ. технике у Београду; Тома Смиљанић из Тресонча у Дебар. области, студ. философије у Београду; Мирко Хопа из Дубровника студ. философије у Београду; Милан Будимир из Далмације, студ. философије у Бечу; Др Љубомир Леонтић из Дубровника студ. сликарства у Минхену; Мана Тодорчевић из Травника, уч. гимназије у Београду; Мухамед Хацић из Коњица, уч. гимназије у Београду; Гавра Ст. Крстић из Подгорца у Дримколу, уч. Држ. Трг. Акад. у Београду; Богдан Билбија из Лијевна, уч. гимназије у Београду; Драгутин Мраз из Травника, уч. гимназије у Београду; Андрија Танасовић из Скадра, уч. Београдске Сликарске школе; Владислав Гавановић монах из Херцеговине, уч. Монашке шк. у Раковици; Груја Поповић из Госпођинаца у Банату, уч. Монашке школе у Раковици; Ризван Сефо из Стоца, уч. гимназије у Београду и Вера Јовановићева из Травника, уч. глуво-неме школе у Београду.

При избору неких од ових питомаца, Гл. Одбор дошао је у везу са друштвом „Просвјета“ у Сарајеву, и по предлогу овога друштва је примио неке питомце из западних наших страна.

Сем двојице, сви су Друштвени питомци показали одличан успех у својим школама. Слабога су успеха била два питомца, кандидати „Просвјете“, и то: Мана Тодорчевић и Драгутин Мраз. — По одлуци Гл. Одбора, овој двојници питомаца ускраћена је, привремено, Друштвена помоћ од 1. марта 1914. г.

У решавању најтешег задатка српскога народа, за овога дугога рата, сем њих четворо, које је изостало или по телесним недостатцима, или по узрасту и полу, а један, из

ранијега времена, по својој вољи, сви су Друштвени питомци били на војној дужности и у бојним редовима наше војске. Од Друштвених питомаца четворица су и пали на бојноме пољу, и то су: Милош П. Костић, из Призрена, погинуо при ослобођењу Ваљева 1914. г.; Ризван Сефо, из Стоца, погинуо у првим борбама на Дрини; Милан Марић из Гусиња, погинуо под Београдом 1915. г. и Драгутин Мраз из Травника, погинуо при повлачењу 1915. пред Куршумлијом. Умрли су питомци борци: Милорад Ц. Стаматовић и Мана Тодорчевић. Стаматовић је претрпео на Средоземном мору бродолом и умро у Солуну 5 окт. 1918. А Мана Тодорчевић је навукао на себе болест док је још био у чети Танкосића, и умро у Паризу 1917. године.

Сталну Друштвену помоћ и у овом времену, и све до повратка, са својим унучићима, на своје ослобођено огњиште у Ораовцу између Ђаковице и Призрена, уживала је удова Јованка Кујунџићка, мајка пок. учитеља Лазара Кујунџића, познатог четничког војводе у Призренским странама.

Сем овога броја сталних Друштвених благодејанаца, Глав. Одбор је материално помогао још 83 лица из разних наших неослобођених крајева. И тај број су чинили највише ученици и просветни радници: учитељи, свештеници и монаси.

Као и дотле, Гл. Одбор је и у овом периоду времена помагао подизању цркава и школских зграда. — У години 1914. помогнуто је подизање две цркве и једне школске зграде. — Помоћ од 100 д. у злату, коју је требало послати за цркву у Босни, није могла бити предата до рата; није се могла ухватити веза са молиоцем, и та се сума, по споразуму са благајником Покретнога фонда, чува у Друштвеној канцеларији.

Као тумач осећања које је изражено на последњој Друштвеној скупштини, Гл. Одбор поклонио је велику пажњу нашим инвалидима из Балканскога рата 1912.—1913. г. — Поред помоћи, коју је Гл. Одбор указао инвалидима у току самога рата, Гл. Одбор одредио је Инвалидском фонду Св. Ђорђа помоћ од 3000 динара. У исто време је одлучено, да се и у будуће, до нове одлуке Гл. Одбора, сваке године даје поменутоме фонду, по 2000 дин. из Друштвених прихода.

Ценећи свестан и неуморан рад пок. Милоша С. Милојевића, а желећи да очува трајну и видну успомену на овога

апостола српскога имена и народнога јединства, и ради моралнога и националнога васпитања будућих нараштаја свога народа, Гл. Одбор је одлучио да узме иницијативу за подизање виднога споменика Милошу С. Милојевићу, и на ту сврху већ је био одредио, за годину 1914., 1000 динара. Осем тога, Гл. Одбор је одлучио, да се још исте године распише стечај за потпуну монографију о Милошу С. Милојевићу и његовом раду, која да се награди и штампа као посебно издање Друштва Св. Саве. У смислу ове одлуке, Гл. Одбор је био приступио и довршавању овога постављеног задатка.

Друштво Св. Саве је било и међу првим помагачима, да Српско Академско Друштво „Зора“ у Бечу, са што већим утицајем на младе духове у нашега народа, прослави своју педесетогодишњицу. — Гл. Одбор је и материално, са 300 дин. у злату, помогао ту прославу „Зоре“. — Као прославу „Зоре“, Гл. Одбор помогао је и прославу четиристогодишњице смрти најмлађега канонизованог мученика српскога на српском југу, иначе младога Св. Ђорђа Кратовца.

Одмах по смрти, по искрености реткога и јасно освеченога пријатеља српскога народа, посланика Русије на српском краљевском двору, пок. Николаја Хенриковића Хартвига, Гл. Одбор положио је Друштву „Краља Дечанског“ 100 дин. и покојника уписао за члана утемељача поменутога Друштва.

У циљу испитивања прилика и припремања земљишта за оснивање пододбора у Новим крајевима, Гл. Одбор је, почетком јула 1914. г., упутио у Нове Крајеве секретара Управног Одбора. — Главни Одбор помогао је материално и Друштвенога питомца Мирка Хопеа, студ. философије, ради његове екскурзије у Малеш.

До овога времена, Књижевни и Редакциони Одбор припремио је био све што је било потребно, да се ускоро појави XV књ. Браства, и са садржином, коју су изискивале нове прилике. — Било је прибрано, у изобиљу и по одбиру, доста прилога, али све је то пропало са архивом Друштва Св. Саве.

Од поучних и корисних дела која су у овом периоду

времена била изашла из штампе, Гл. Одбор одкупио је и, као дар Д. С. С., растурио у народу, следеће:

Вл. Ст. Каћанскога, „Од Балкана до Адрије“ 40 примерака;
Др Јов. Хаџи Васиљевића, „Бугарска Ексархија и њен утицај на балканске Словене“, 300 примерака:

Др Вл. Ђорђевића, „Куда си се упутила Аустријо“, 370 прим.;

Др Мих. Гавриловића, „Милош Обреновић“ књ. III, 25 пр.;

Др Каменка Суботића, „Српски Свет“, 10 прим.;

„Светлост“, орган Друштва за шк. и гијену, 25 комплета;

Ст. Миловановића превод „Џју Џицу“ 50 прим.;

Дим. Јевтовића Полимца „Стари и нови дани“, 50 прим.;

Календар „Матице Српске“, 200 прим.;

У издању Ж. О. Дачића, слику св. Саве, 1000 пр.;

У предплати, Гл. Одбор држао је листове: „Босанску Вилу“, „Јединство“, што је излазило у Загребу, „Народни Глас“ што је излазио у Скопљу, и „Витеза“.

Као и дотле, Гл. Одбор је 1914. г. до рата, набавио неколико критичких дела за поуну Друштвене књижнице, и у књижници је већ било неколико ваљаних дела и о Балканском рату.

Као што је и Скупштини познато, услед измењених прилика Балканским ратом, престала је била да функционише једна од најважнијих Друштвених установа. То је Вечерња Светосавска Школа, која је, и поред тога што је већ било отворено доста празничних, вечерњих занатских и нижих приватних трговачких школа, врло много учинила за правилно и национално васпитање онога дела српскога подмлатка, који је био лишен благодети дневне и редовне наставе. Због тога је Гл. Одбор, при крају школске 1913.—1914. г., чинио потребне припреме, да се успостави В. Св. Савска школа, док није и тај посао омео рат, који се тога лета распламтео.

У смислу одлуке последње Друштвене скупштине, и у старању своме, да се капитал Друштвени што рационалније приплођава, и да се Друштвени приходи што више увећају, ради постизавања Друштвених циљева, Гл. Одбор је предузео, да на Друштвену плацу до Дома подигне велику зграду по захтевима модерне технике. Тога ради је, поред Управнога,

био изабрат и нарочити, Грађевински одбор. — Саветодавац Грађевинског одбора био је г. А. Стефановић, професор техничког факултета, а надзорни инжињер био је г. Пера Бајаловић. Зграда је била увелике почета, и тек што се са зидањем изишло из земље, избио је рат. — Да није био избио рат, зграда би ова била готова до 1. октобра 1915. г., и Гл. Одбор би имао више материалних средстава на расположењу.

Тако се је радило док није избио рат. На глас о мобилизацији, секретар Управног Одбора се је вратио с пута по Новим Крајевима у Београд, да склони што се може од Друштвене архиве. Међутим, брза објава рата није допустила да се то постигне. Председник Гл. Одбора већ је био тешко слаб и сâм отишао из Београда. Дом је био остављен на послузи. А шта би било и да се успело штогод и склонити. — Како се доцније осведочио са целом земљом, куда се могло шта да склони, и које би то место било, до кога непријатељско око не би допрло. — Пред другу окупацију Београда, секретар Управног Одбора био је склонио око 80 Друштвених аката поверљиве садржине из последње 3 године пред рат. Та су акта била склоњена међу личне послужитељске ствари, па су аустријске власти најпре та акта пронашле и одузеле од послуге.

Од мобилизације до друге окупације Београда и Србије 1915. г., о Друштву се је старао тајник Друштвени г. Јов. Миодраговић. — Г. Миодраговић је и приходе Друштвене, за то време, прибирао.

За прве окупације Београда, у просторијама Д. С. С. становали су аустријски официри, и однели су били само три четири књиге из Друштвене књижнице што је била у секретаровој канцеларији. Све је друго остало недирнуто. Шта више, ни фијоке у писаћим столовима нису биле отваране.

Од прве евакуације Аустријанаца из Београда, децембра 1914. г., па све до ослобођења Србије, октобра 1918. г., у Дому је остала само послужитељка. Послужитеља су, Аустријанци, били одвели са собом при првој евакуацији Београда. — Са породичних размирица, послужитељ ни после ослобођења није живео у Дому.

Док је онако Друштво Св. Саве преживело прву, дотле је, за друге окупације Београда и Србије, претрпело велику

материалну штету. — Још при заузимању Београда 1915. г. Аустро-Немцима, сама зграда Дома била је доста оштећена. И ако мањег калибра, на Дом је пало пет артиљеријских и безброј митраљеских зрна. Сретним случајем, артиљеријско зрно највећег калибра при опсади Београда, пало је на метар и по — два од Дома, у двориште Дома, и није експлодирало. — У првим борбама у самом овом крају Београда, у коме се налази Дом, Дом је такође био оштећен. И раније, у часовима јакога бомбардовања Београда, Дом је био прибежиште за сву ширу околину његову, а при заузећу овога дела Београда у Дому је нашло склоништа преко стотине душа оба пола и свих доба.

Па ипак, око половине 1916. г., кад су аустријске власти отвориле хрватску школу за овај крај Београ, и ту школу сместиле у Дом, Београдска Општина извршила је све потребне оправке на Дому.

А покретност Друштвену у Дому упропастили су највише непријатељски војници, који су се, првих дана по заузећу Београда, у партијама ређали на преноћнице и становање у Дому. — Разјарени због јуначкога отпора храбрих бранилаца Београда, први непријатељски војници, који су продрли у Дом, трчали су по Друштвеним просторијама, и бесомучно обарали предмете, као да се рву са живим српским војницима; обијањем отварали су ормане и све што су могли испретурили су да нађу српске војнике! У таквој избезумљености, непријатељски војници су ножевима боли по сликама владалаца српских и оних Друштвених чланова у Друштвеној дворници.

По наређењу војних власти, још првих дана по заузећу Београда скинути су са Дома сви грбови, сви емблеми српски.

Према извештају, по времену првих, аустријских војних власти у Београду, својим централним властима, који је, извештај, наша војна мисија, по слому Аустро-Угарске, нашла у Пешти, и који је, у препису, саопштен Директору Прве Београдске Гимназије, аустријске су власти Дом држале за Гимназију Св. Саве. — Од оноликог намештаја у Дому, у томе се извештају спомињу само слике српских владалаца, о којима су аустријске власти мислиле да су припадале другом каквом надлештву или установи, и да су биле донете у „Гимназију Св. Саве“, да се само сачувају.

Од оноликог Друштвеног намештаја, по инвентару 218

Лука Ћеловић
БЕОГРАД

предмета, остало је, до ослобођења Србије, свега 4 оштећена ормана са стаклом, један мали дрвени орман, 2 оштећена писаћа стола, 4 слике српских владалаца и неколико Друштвених добротвора; затим велики сто у дворници, 8 столица, 2 огледала, 2 стара канапета, 6 подераних застртих столица и две олупане фотеље.

Од покретности Друштвене највише је пропало књига. Нестало је скоро половина Друштвених издања, а од књижнице Друштвене, од 972 дела (не свезака), остало је око 250, и то махом незнатних и сасвим декомплетираних. — Од повезана комплекта „Отаџбине“ остало је свега три књиге; од комплекта „Гласника Српског Ученог Друштва“ није остало ни једне књиге; од издања Краљ. Академије, остало је само неколико, од целе Вукове преписке остала је само једна књига. Од 100 и неколико примерака Гопчевићеве „Маџедонија и Стара Србија“ остао је само један повезан примерак и нађен је у Етнографском музеју. По обавештењу наших људи, који су, кадгод, били очевидци, књиге су непријатељски војници горели на ватри колико су хтели. Војници Срби и Хрвати, односили су књиге ради читања. Многи су читали књиге и у самом Дому. — На који су све начин ништене књиге у Дому, доста је, да се појми, кад се узна да је у самој Друштвеној књижници била кујна за неку официрску менажу; да је почетком 1916. г. била у просторијама Дома болница; једно време курс за офицере, и да је у једно доба, у дворишту, кувано у 16 казана јело за војску.

А још горе је Друштво прошло са својом архивом. — Од велике Друштвене архиве — четири пуна ормана — остало је неколико непотпуних досијеа, из којих се ништа у целини не може сазнати и утврдити о раду Друштва Св. Саве ма у ком периоду његова живота и рада. Од великог броја административних, рачунских и других важних књига, остали су првобитни и непотпуни спискови Друштвених чланова; остао је инвентар стари без ствари, и инвентар књижнице без књига. Нема ни једнога записника; ни једнога деловодног протокола, а случајем, остао је записник Управнога Одбора из последњих година.

И архива је пропала по деструкцији аустријских војника, који су бивали у Дому. Главни део архиве, који је био разбацан по поду по Друштвеним одељењима, цепан, гажен,

спалиле су аустријске власти, кад се у војсци појавила тифусна епидемија, почетком, 1916. г. У то доба у Дому је била војна болница. Онда су војне власти све целе Друштвене књиге однеле на таван, а оне разбацане по поду, поцепане и растресене, однеле су у рупу која је била за то ископана у захвату нове Друштвене зграде, и ту спалиле. Тада је спаљена и Друштвена архива. По тврђењу Друштвене и гимназијске послуге, ово нешто архиве што је спасено, спасла је Друштвена послуга, кришом је односећи у сутерен, и склањајући је међу својим стварима. Међутим, као што је напред поменуто, ни послуга није могла сакрити од Аустријанаца онај део Друштвене архиве, који јој је био дат на чување.

Доцније у 1916. г., кад су аустријске власти изабрале Дом за хрватску основну школу, војне власти су све књиге са тавана Дома пренеле у зграду Министарства Унутрашњих Дела на Цветном тргу и на Универзитет. Управни Одбор је, још у месецу марту ове године, скупио све те књиге и пренео у Дом. Али оне ни до данашњега дана нису уређене. — Сем једнога малог ормана, и једне поличнице, Друштво нема ништа више за смештај својих књига. Управни Одбор је тражио нешто дрвена намештаја од Дирекције плена, и ма да је од тада прошло већ 4 месеца, Д. С. С. још не може доћи на ред да прими ствари, и под питањем је, да ли ће их, уопште, и примити.

У марту месецу прошле године тражено је ослобођење секретара Управног Одбора од војне дужности, и он се, 10. априла, јавио на дужност у Д. С. С.

И ако је Београдска Општина оправљала Дом 1916. г., један део крова био је толико покварен, да су почеле прокишњавати таванице у горњим спратовима Дома, и тај део крова је оправљен. Оправка је ова извршена под надзором предузимача за нову Друштвену зграду, Мате Спасића. Тада су и окречена сва одељења Дома. Оправљена је и инсталација за осветљење у Дому.

Са повраћајем наших власти, вратила се и Прва Београдска Гимназија у Дом, која је и пре рата у њему становала. Са Друштвеном архивом пропао је и уговор између Др. С. С. и

Министарства Просвете о закупнини Дома за гимназију. Али Директор Прве Београдске Гимназије помогао је Гл. Одбору, да се утврде све уговорне клаузуле, на које се Гл. Одбор позивао. Кирија за Дом почела је да тече од 1. октобра 1918. г. и исплаћена је све до краја 1919. Тражен је од Министарства и законом прописани проценат 30⁰/₀, као повишење кирије. Међутим мора се констатовати, да се Министарство Просвете, што се тиче плаћања рата, не одазива уговорним обавезама.

Ради свршавања текућих Друштвених послова, Главни и Управни Одбор је се састајао неколико пута на договор и одржао до сада и две седнице. Први састанак Управног Одбора био је још 16. Децембра 1918. г. Онда је било свега три члана одбора у Београду. На томе договору био је и предузимач за нову Друштвену зграду. Колико се могло, Одбор је помогао предузимачу да докаже своју истинску штету на новој Друштвеној грађевини за време рата.

На позив председника привременог парламента Срба, Хрвата и Словенаца, у јуну месецу прошле године, потпредседник Гл. Одбора, као представник Д. С. С., узео је удела у договору: како да се помогне добеглим Русима у Србију испред бољшевика, и ушао је у главни Руско-Југословенски Одбор.

У току овога рата преминуо је пок. Таса Ј. Миленковић, бивши начелник Министарства Унутрашњих Дела. По смрти Тасиној остало је извршно тестаментално решење о његовом, и његове жене, Ленке Бељинице, завештању Др. С. С. — По томе решењу, Д. С. С. је завештана кућа у којој станује сада редакција листа „Демократија“. Оригиналном извршном решењу о овоме завештању чувао је, до пре кратког времена, чл. Гл. Одбора Д. С. С., г. Тића Ј. Марковић, и предао га потпредседнику Гл. Одбора ради даљег уређења овога питања.

С тога што је пропала архива Првостепеног Суда за град Београд, адвокат Мишо Ж. Јовановић поново покреће питање о завештању покојне Милеве Н. Јовановићеве, по коме је покојница оставила Д. С. С. плац у улици Милоша Великог.

Ради попуњавања Друштвене књижнице, и користећи се спуштеном ценом на $\frac{1}{3}$ и на $\frac{1}{2}$ од предратне цене, и малом

вредности круна према динару, Гл. Одбор поручио је сва издања Југославенске Академије знаности и умјетности. Сва издања поменуте академије, порто Београд, стају свега 1648 круна. Друштво је књиге већ примило.

На представку члана утемељача Д. С. С., г. Ст. Ј. Радосављевића Бдина, књижевника из Београда, да му се од Друштвених књига уступи 200 примерака његова списа, „Историја бугаризма“, ради растурања у крајевима у којима треба, по својој садржини, да се појави ова књига, уступљено му је 100 примерака.

Управни Одбор откупио је 1600 примерака брошире: „Бугари и њихова зверства у Србији 1915.—1918. г.“ од Др Јована Хаџи-Васиљевића, по одбитку 30% од продајне цене и као дар Д. С. С., разаслао у разне области у Краљевству. Тако, у Хрватску и Словеначку послато је по 300; у Далмацију и Славонију по 100; у 39 срезова у источној и јужној Србији по 10, и књижницама средњих и основних школа у истим крајевима Србије. Разашиљући ову броширу, мољене су војне и грађанске власти, да она дође у руке људима из народа у односним крајевима, који ће моћи и штети, да са држином њеном упознају и своју околину.

У припремању што треба: да Д. С. С., непобитно констатује колико је још сународника српскога и нашега троименога народа, и после овога рата, остало под туђином, Главни Одбор је претресао и питање о Друштвеном органу Браству; о што скоријој појави ове Друштвене читанке за своје чланове и народ, и о правцу и садржини њеној.

Ценећи свесност и добру вољу чланова Д. С. С., који су умом, или лептом својом помогли да се Друштвени задатак изводи, Гл. Одбор приредио је парастос у ратовима изгинулим, и умрлим, члановима Друштвеним. Парастос је читан 15. децембра прошле године у Беогр. Саб. цркви. Из пијетета према покојницима и из пажње према Д. С. С., на парастосу је, драговољно, чиноначалниковао Њ. В. П. АЕ. београдски и митрополит Србије, г. Димитрије, уз асистенцију јерођаконa г. Др. Симеуна Стојковића и ђаконa г. Косте Луковића и 8 све-

штеника. На парастосу је певало Београдско Певачко Друштво. Парастос су одстојали многи пријатељи покојних чланова Д. С. С.

У смислу чл. 5. Друштвених Основних Правила, Гл. Одбор је, 18. јануара ов. г., држао последњу своју седницу пред ову Друштвену скупштину, и на њој је вучена коцка. Из Гл. Одбора иступила је једна трећина од живих чланова, и то су: г. г. Светомир Николајевић, Сима Лозанић, Срета Ј. Стојковић, Живан Живановић и Зарија Р. Поповић.

Скромно и нечујно, у Д. С. С. и ове године је прослављен Друштвени патрон Св. Сава. Пажњом ректора Богословије Св. Саве, протојереја г. Добросава Ковачевића, при резању колача појао је кор ђака Б. С. С. Захваљујући великом Богу и снази српскога народа, овога дана је, после 6 година, и у овоме дому отпевана химна Светитељу Сави.

Поред овога, написан је и опширан извештај о Д. С. С. за време овога рата, а нарочито за време окупације Београда и Србије, и остављен је у Друштвену архиву, као грађа за историју Д. С. С. овога времена.

У Београду, 1. фебруара 1920.

Потпредседник Гл. Одбора Друштва Св. Саве:
Милутин Ј. Марковић

Секретар:
Др Јов. Хаџи Васиљевић

Чланови:

Тихомиљ Ј. Марковић, Срета Ј. Стојковић, Сима М. Лозанић, Живан Живановић, Јован Миодраговић, Живојин П. Симић, Јеврем Ђуровић, Др Милорад Гођевац, Лука Ђеловић, Др Тих. Р. Ђорђевић, Зарија Р. Поповић, Јездимир Л. Ђокић, Дим. М. Јанковић.

ПРЕГЛЕД

укупне имовине Нейокрешног фонда Друштва Св. Саве на дан 31. децембра 1919 г.

	Посебно		Укупно	
	Дин.	п.	Дин.	п.
Стање новчаног фонда на дан 31. децембра 1912. год.	523193	30		
Приходи у 1913. години				
Легат Јелене Младеновић, Крагујевац			Дин.	50.—
” Милана Јанковића-Македонца			”	200.—
Камате по уложима код Беогр. Кред. Завода и Прив. Банке			”	891·15
Ажије на 285 ¹ / ₂ златника по налогу Народне Банке			”	423·90
Од Милана М. Мариновића, трг., улог за чл. утемељ. I. и IV. р.			”	100.—
Од Методија Оцевића ” ” ” I р.			”	25.—
Од Др. Јована Хаци-Васиљевића ” ” ” II р.			”	25.—
Од наплаћених 20 комада амортиз. 4 / ₀ ренте			”	10.000.—
11715 05				
Приходи у 1914.—1919. години				
Завештање Н. Н.			Дин.	216.—
Од Ж. О. Дачића, улог за члана утемељача I. и II. р.			”	50.—
Од Јована Велјића ” ” ” I			”	25.—
Легат поч. Милеве Јов. Марковић-Шапчанке			”	500.—
Ажије на 43.000.— злата			”	583·50
Руско-српски Клуб за поч. Николу Хартвига, руског посла-ника за члана утемељача			”	100.—
Камата на улог код разних новчаних завода по књижицама			”	8880·70
			Динара	545263 55
			10355 20	

Ова се имовина састоји из:

210 комада обвезница 4%	• • • • •	Дин. 86.626.—	
81 комад 2% лутр. зајма	• • • • •	6.164.20	
150 акција Народне Банке	• • • • •	87.400.75	
110 акције Београдског Кредитног Завода	• • • • •	86.599.60	
1 признаница благајника за зидање Дома Св. Саве	• • • • •	10.000.—	
2 менице Браће Спасића, за дати им аванс за зидање Дома	• • • • •	50.000.—	
1 двокрилна каса	• • • • •	600.—	
Улог на штедњу код Беогр. Кредитног Завода	• • • • •	13.600.75	
” ” ” Опште Привредне Банке	• • • • •	23.246.45	
” ” ” Дунавског Кредитног Завода	• • • • •	8.744.—	372981 85
2 тапије у вредности	• • • • •	Дин. 37.400.—	
1 тапија поклоњене њиве	• • • • •	55.—	
Вредност Св. Савског дома	• • • • •	134.826.—	172281 70
		Свега Динара	545263 55*

У Београду, 22. фебруара 1920.

Главни благајник Друштва Св. Саве
Јездимир Л. Ђокић, с. р.,

* По коштању из 1890-их година.

Примање

Рачун о покретном фонду

	Дин.	п.	Дин.	п.
Готовина од 31. децембра 1912.			6388	20
Камата на капитал сталног фонда .	15360	—		
Ванредни приходи и ажија	450	20		
Кирија од Друштвеног Дома	10000	—	25810	20
			32198	40

Рачун о покретном фонду
за 1914., 1915., 1916.,

Примање

	Дин.	п.	Дин.	п.
Готовина од 31. децембра 1913.			11830	60
Камата на капитал сталног фонда .	37235	—		
Ванредни приходи и ажија	3362	35		
Кирија од Друштвеног Дома	24166	65	64764	—
			76594	60

У Београду,

Благајник Покретног фонда

друштва Св. Саве за 1913 г.

Издавање

	Дин.	п.	Дин.	п.
На издржавање питомаца Друштвених	6350	—		
На опште Друштв. цељи - разне помоћи	2841	—		
На помоћ удови Јованки Кујунџићи	240	—		
На администр. трошкове	5536	80		
На помоћ цркви Св. Саве, Солун .	200	—		
На благодејање учен. Монашке школе	200	—		
На прилог срп. друштв. Црвеног Крста	2000	—		
На прилог за споменик С. Милојевићу	1000	—		
На помоћ војн. обвез. и пострадад. у рату	2000	—	20367	80
Салдо готовине за 1. јан. 1914.			11830	60
			32198	40

друштва Св. Саве

1917., 1918. и 1919. год.

Издавање

	Дин.	п.	Дин.	п.
На издржавање питомаца Друштвених	7970	—		
На опште Друшт. цељи - разне помоћи	2030	—		
На помоћ удови Јованки Кујунџићи	160	—		
На помоћ цркви Св. Саве, Солун .	200	—		
На администрат. трошкове	36560	30	46920	30
Готовина 1. Јануара 1920. г. .			29674	30
			76594	60

31. децембра 1919.

Друштва Св. Саве

Дим. М. Јанковић, с. р.

Главни Одбор Друштва Св. Саве за скупштински период 1920.—1923.

Председник:

Милутин Ј. Марковић, државни саветник.

Потпредседник:

Др Тихомир Р. Ђорђевић, професор Универзитета.

Тајници:

Јован Миодраговић, управитељ Учитељ. Школе у пензији.

Др Јован Хаџи Васиљевић, бив. чиновн. Мин. Иностр. Дела.

Др Никола Вулић, професор Универзитета.

Благајници:

Јездимир Л. Ђокић, управник Беогр. Кредитног Завода.

Дим. М. Јанковић, шеф књиговодства Народне Банке.

Књижничари:

Зарија Р. Поповић, статистичар Министарства Просвете.

Др Владимир Ђоровић, професор Универзитета.

Чланови:

Тихомиљ Ј. Марковић, бив. гувернер Народне Банке.

Срета Ј. Стојковић, директор гимназије у пензији.

Живан Живановић, државни саветник.

Живојин П. Симић, директор гимназије у пензији.

Јеврем Ђуровић, главни благајник Народне Банке.

Др Милорад Гођевац, шеф санитета Општине Града Београда.

Лука Ђеловић, трговац.

Др Станоје Станојевић, професор Универзитета.

Прота Добросав М. Ковачевић, ректор Богословије Св. Саве

Др Василије И. Јовановић, адвокат.

Живојин М. Рафаиловић, народни посланик.

Др Милан З. Влајинац, директор Министарства Привреде и Вода.

Књижевни одсек

Председник: Др Тих. Р. Ђорђевић.

Чланови: Срета Ј. Стојковић.

Јован Миодраговић.

Др Јован Хаџи Васиљевић.

Др Никола Вулић.

Др Станоје Станојевић.

Др Владимир Ђоровић.

Легатори Друштву Св. Саве.*)

Јулка Арсенијевићка.

Ђура Јанковић економ из Сурдулице.

Стеван Мијатовић трговац из Београда.

Ђорђе Николајевић Хаџи из Београда.

Лазар Трифковић, б. трг. из Софије.

Катерина Барловац б. из Београда.

Таса Терзибашић б. трг. из Београда.

Анка В. Ивковић б. из Београда.

Стева Топузовић из Шапца.

Ленка Бељиница б. из Београда.

Лука Маринковић б. вице-консул Србије у Приштини.

Јован Здравковић.

Милан Марковић б. трг. из Љубовије.

Милован Гушић б. капет. из Крагујевца.

Алекса Пешика б. чин. из Београда.

Стојан Најденовић б. трг. из Зајечара.

Јелка В. Живановићка.

Катерина Јеремић.

Симка Јанићијевића Влакчанина.

Деда Јаша Векецки.

Вуле Радовановић, бив. из Београда.

Коста Тодоровић млекација из Пожаревца.

Вујица Ковачевић учит. у пензији.

Моја Гавриловић бив. саветник.

Маца (Миленија) Живковић из Алексинаца.

Јока Ј. Илића б. капетана.

Мих. Станојевић б. трг. из Шапца.

Никола Д. Лазаревић из Београда.

Максим Петровић б. свешт. из Шапца.

Јоца М. Тадић б. трг. из Београда.

Љубица Јовановића б. абације из Смедерова.

*) С тога што су са архивом пропали, за време окупације, и спискови чланова и легатора, још се није могло утврдити: да ли је овај списак тачан.

Димитрије Стаменковић б. трг. из Београда.
 Трифун Башковић б. трг. из Обреноваца.
 Михајло Ристић-Калеја б. из Паланке.
 Благоје М. Ристић из Паланке.
 Божа Ђеловић б. трг. из Београда.
 Димитрије Вучковић б. баштован из Београда.
 Коста Лекић б. из Београда.
 Александра Драг. Жабарца б. из Београда.
 Јоца К. Штерић б. из Смедерева.
 Љубица Проке Петровића.
 Ђорђе К. Јовановић адвокат из Н. Сада.
 Ванка Ж. Јовановића б. из Београда.
 Милка Јов. Марковића Шапчанина.
 Љубица Проке Петковића.
 Јован Голубовић б. пуковник.
 Ђорђе Недељковић из Н. Сада.
 Јелена Младеновић из Крагујевца.
 Милан Јанковић „Маћедонац“.

СПИСАК

ЧЛАНОВА ДОБРОТВОРА

ДРУШТВА СВ САВЕ.*)

- † *Његово Височанство Престононаследник Александар.*
 † *Његово Високопреосвешћенство Архиепископ београдски и митрополић Србије, Михаило.*
 † *Његово Високопреосвешћенство митрополић Србије у пензији, Теодосије.*
Његово Високопреосвешћенство Архиепископ Варшавски и Холмски, Леонтије.
 † *Филиј ла Реношије од Ферари, срп. грађ. из Париза.*
 † *Филиј ла Реношије Буланже, срп. грађ. из Париза.*
 † *Мирко Перић, трговац из Шапца.*
 † *Гђа Милева М Перића из Шапца.*
 † *Михаило Павловић, трговац из Београда.*
Гђа Милица Мих. Павловића из Београда.
Бока Павловић, трговац из Београда.
 † *Гђа Јелена Ђ. Павловић из Београда.*
Милорад Мих. Павловић, трговац из Београда.
 † *Божа С. Живковић, трговац из Београда.*

*) Ни списак чланова добротвора није утврђен као потпун. Многи добротвори су уложили више но што је Правилима предвиђена чланарина, и те су суме уведене у добровољне прилоге.

Драгомир В. Радуловић, трговац из Београда.
 Лазар Трифковић, трговац из Софије.
 † Михаило Чебинац, индустријалац из Краљева.
 Никола Кнежевић, трговац из Краљева.
 Исидор Радовановић, трговац из Краљева.
 Лука Милетић, предузимач из Ужица.
 † Бранко Ж. Јевремовић, трговац из Смедерева.
 Филип Јовановић, трговац из Крушевца.
 Привил. Народна Банка Краљевине Србије.
 Београдска Оштина
 Београд. Задруга за међ. помагање и штедњу.
 Београд. црквено-школска Еврејска Оштина.
 † Димитрије Стамениковић, трговац из Београда.
 † Светозар Стамениковић, трговац из Београда.
 Живојин П. Симић, професор београд. реалке.
 Гђа Велика Ж. Симића из Београда.
 Мориц Биндер, индустријалац из Земуна.
 Браћа Аладини, трговци из Солуна.
 † Николај Павловић, Игњатијев, из Русије.
 Риста Апанасковић, трговачки агент из Београда.
 Никола Хаџи Тома, трговац из Београда.
 Манојло Клидис, трговац из Београда.
 Српска ђачка омладина у Пешти.
 Свештеничко Удружење у Београду.
 Чачанска Шведионица,
 Еснаф бакалско-трговачки у Крагујевцу.
 Гђа Лена Штерије Димитријевића из Београда.
 Гђа Љубица С. Јевићића из Београда.
 Гђа Софија Милоша Глишића из Београда.
 Гђа Софија Милутина Појовића, проте из Ђуприје.
 Гђа Сјака М. Пејића из Лешнице.
 Морено Д. Азријел и браћ Хајим, трговац из Београда.
 † Петар И. Јовановић, трговац из Београда.
 † Никола Ђорђевић, трговац из Београда.
 Алекса Ђ. Биба, трговац из Београда.
 Димитрије Живадиновић, трговац из Београда.
 Ђорђе Лазаревић, трг. помоћник из Београда.
 Др. Стојан Вељковић, министар у пенсији.
 † Стеван Кршић, трговац из Паланке.
 Лука Малетић, предузимач.
 Никола Ђорђевић, трговац.
 † Милован Глишић, б. капет.
 Коста Ђорђевић — Бижо — трг. из Смедерева.
 Катарина Барловац.
 Анка В. Ивковић.
 Еснаф трговачки из Смедерева.
 Стеван Јевтовић, трг. Београд.
 Г-ђа Марија Ђ. Вајферт.

- † Александар Алексијевић-Лебедев, прота из Петрограда.
Срез Пчињски.
Црква Јагодинска.
Округ Тимочки.
Смедеревска Кредитна Банка.
Ваљевска Штедионица.
Риста Васиљевић, трг. из Доње Тузле.
Срез Грачански.
- † Хаџи Риста Наумовић, бив. трг. из Београда.
Гђа Савка И. Панић, из Београда.
Еснаф бакалско-тргозачки у Нишу.
Ђура Марковић из Обреновца.
Др. Мита Поповић, лекар.
Гђа Марија В. Вујића из Београда.
Округ Подунавски.
- † Поп Стојан Крстић из Подгорица.
Милутин Ј. Марковић, касац, судија.
Београдски Кредитни Завод.
Округ Подрински.
Гђа Стојана Н. Предића из Београда.
Гаврил Велимировић, свештеник из Лозовика.
Јован Турјак, адвокат из т. Београда.
Прота Милутин Ф. Поповић из Ђуприје.
Иван Алексијевић Колонољников из Кијева.
Марко Поповић-Синишевић.
Срез Смедеревски.
- † А. И Череп Спиридоновић из Москве.
Округ Крагујевачки.
- † Младен Стојићевић б. трг. из Београда.
† Младен Стојићевић из Крагујевца.
Срез Мачвански.
Михајло Станаревић б. трг.
† Јероним, епископ нишки.
Марко Поповић Симоновић.
Васа А. Витковић из Русије.
Методије архиепископ варшавски.
Стојна Ник. Петровића б. из Београда.
Катарина Јеремић из Београда.
-

Друштво Св. Саве

има до сада уписаних чланова добротвора и утемељача 2258. Међу тим, многи од чланова утемељача нису уплатили све рате, пун улог члански. Управни Одбор Друштва Св. Саве моли чланове Друштвене, да сваки јави тачан свој адрес, како би се уредно и сваком могла слати Друштвена издања.

У јануару месецу 1920. г. уписани су за чланове утемељаче.*)

Милан К. Тодоровић, трг. из Београда уписао је:

† Јелу К. Тодоровића.

† Косију Тодоровића.

† Мику Љ. Грујића.

Гавра Поповић, књиговођа из Београда уписао је:

† Милу Н. Поповића.

Гђа Катерина Ђорђевић уписала је:

† Радослава и Душана Ђорђевића

Уписали се за чланове утемељаче:

Велеско-дебарски епископ Варнава:

Нишки епископ Досићеј.

Стеван Бошковић, инжињ. пуковник.

Никола В. Кусаковић, инжињ мајор.

Божа Вожовић, трговац из Београда.

Др. Ђорђе Ђурић, доцент Универзитета.

Проф. Милош Анђелковић, професор.

Владан Јовановић, професор.

Др. Момчило Ивковић, лекар.

Др. Војислав В. Рашић, консул.

Др. Милан З. Влајинац, директор Мин. Правде и Вода.

Стеван Симић, професор.

Ђорђе Јанчић, инжињер.

Ђорђе Ојдровић, инжињер.

Др. Милутин Д. Нешић, књижевник.

Стаја Стајић, потпуковник.

Др. Светолик П. Стефановић, директор.

Миша Клицин, народни посланик из Новог Сада.

Светислав Петровић, професор.

Др. Владимир Ђоровић, професор Универзитета.

Др. Сјаноје Сјанојевић, професор Универзитета.

Др. Урош Стајић, начелник Управе Држ. Монопола.

Др. Никола Вулић, професор Универзитета.

Проф. Добросав М. Ковачевић, ректор Богословије Св. Саве.

Богдан А. Ђорђевић, секретар Првостеп. Суда.

Владимир Лацковић, адвокат.

Др. Драгутин Анастасијевић, проф. Универзитета.

*) Курзивом штампана имена чланова у овом списку су оних за које је плаћен, и који су за се платили, пун улог за члана утемељача.

ПРЕГЛЕД

	СТРАНА
Реч брату Србину, Хрвату и Словенцу	3
Основна правила Друштва Св. Саве	6
Правила за пододборе Друштва Св. Саве	8
Извештај о XI редовној друштвеној скупштини:	
Извод из записника XI редовне скупштине Друштва Св. Саве	11
Извештај о раду Главног Одбора Друштва Св. Саве од 17. новембра 1913. до 1. фебруара 1921. год.	14
Извештај главног благајника о стању Непокретног Фонда Друштва Св. Саве	26
Извештај подблагајника о стању Покретног Фонда Друштва Св. Саве	28
Списак легатора Друштва Св. Саве	31
Списак чланова добротвора Друштва Св. Саве	32
Списак чланова утемељача Друштва Св. Саве уписаних јануара 1921.	35

Стечај за Браство XV

Према одлуци Главнога Одбора, XV књига Браства штампаће се и биће готова до краја ове 1920. године.

У Браство примају се:

1., Чланци, у којима се описују наше покрајине или поједина места, чим било знаменита за наш народ.

2., Чланци о повесничким догађајима нашега народа, старим, новијим и најновијим; биографије знаменитих наших ратника, књижевника, наставника, духовника и других заслужних родољуба;

3., Популарне расправе о језику, обичајима и свима особинама нашега народа;

4., Патриотске, моралне и поучне уметничке песме и расправе;

5., Чланци и из других наука, писани за народ, с намером: или да уклоне какав недостатак или заблуду, или да помогну радиност и умни развитак нашега народа.

У свима књижевним прилозима треба имати на уму онај велики патриотски задатак, који је Друштво Светога Саве узело на се. (Види проглас Главн. Одбора на стр. 4.)

Рукописе треба послати најдаље до краја јуна ов. г. на адрес: Друштву Св. Саве — Цар Душанова ул. бр. 13. — Београд.

Издања Друштва Светога Саве.

1. књига *Друштво Св. Саве I*, Београд 1886.
2. књига *Друштво Св. Саве II*, Београд 1887.
3. књига *Брасиво I*, Београд 1887.
4. књига *Брасиво II*, Београд 1888.
5. књига *Брасиво III*, Београд 1889.
6. књига *Друштво Св. Саве III*, Београд 1889.
7. књига *Поменик Друштва Св. Саве I*, Београд 1889.
8. књига *Последњи борац*, спев Д. Ј. Илијћа, Београд 1889.
9. књига *Друштво Св. Саве IV*, Београд 1890.
10. књига *Брасиво IV*, Београд 1890.
11. књига *Историја Бугаризма*, од Бдина, Београд.
12. књига *Споменица Светосавског Дома*, Београд 1891.
13. књига *Друштво Св. Саве V*, Београд 1891.
14. књига *Поменик Друштва Св. Саве II*, Београд 1891.
15. књига *Брасиво V*, Београд 1892.
16. књига *Брасиво VI*, Београд 1894.
17. књига *Друштво Св. Саве VI*, Београд 1895.
18. књига *Брасиво VII*, Београд 1896.
19. књига *Брасиво VIII*, Београд 1899.
20. књига *Брасиво IX и X*, Београд 1902.
21. књига *Брасиво XI*, Београд 1906.
22. књига *Брасиво XII и XIII*, Београд 1908.
23. књига *Брасиво XIV*, Београд 1911.

II, III, IV, V, VI, VII, VIII и IX књига Браства, продаје се онима, који нису чланови, по 4 динара, IX и X (уједно) и XI и XII (уједно) по 6 динара. Могу се добити у Друштву Св. Саве (Цар Душанова улица Бр. 13. — Дом Св. Саве) и у свима књижарницама у Београду.

Сваки члан нашега троименога народа и сваки пријатељ наше народне заједнице може бити члан Друштва Св. Саве.

Редовни су чланови они, који дају годишње пет динара улога;
Утемељачи су они, који једном за свагда положе сто динара или по 25 динара годишње за 4 године;

Добротвори су они, који једном за свагда положе пет стотина динара.

Сви чланови добивају друштвене књиге бесплатно.

Чланови утемељачи добивају дипломе на чланство.

Чланови добротвори добивају сребрну светосавску медаљу с дипломом и правом, да медаљу могу носити на прсима.

Канцеларија Главног Одбора Друштва Светог Саве налази се у Друштвеном Дому — Цар Душанова ул. бр. 13. — Београд. Дом је отворен свакога дана. Канцеларијско је време од 8 до 11 с.

Све пошиљке за Друштво Св. Саве шаљу се на адрес: Управног Одбора Друштво Св. Саве.
